

ЛАРА ПОСОН
ПОТРОШЕНА СВЕТОСТ

Уредник
Корана Боровић

Помоћник уредника
Мића Вујичић

Наслов оријинала
Lara Pawson, *Spent light*

Copyright © Lara Pawson 2024.
Copyright © ИК Прометеј, Нови Сад 2024.

Сва права задржана.
Ниједан део ове књиге не може се користити нити репродуковати у било ком облику без писмене сагласности издавача.

ЛАРА ПОСОН

Потрошена светлост

Књиџа

*Превела са енџлескоџ
Дуња Лозук*

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

За Перка

Немам ништа заједничко с експерименталистима, авантуристима, с онима који идују у чудне пределе. Најсигурнији и најбржи начин да пробудимо осећај дивљења је да неустрашиво идемо у један објект.

Чезаре Павезе, *Разговори с Леуком*, 1947.

*И укућина у шољи чаја ошвара
идућању ка земљи мртвих.*

В. Х. Оден, *Док сам излазио једне вечери*, 1940.

Кад се присетим тренутка како смо се упознали, Реџ стоји насмејан у вуненом капуту на хладноћи, а ја сам у шорцу, моје голе ноге уживају у зрацима сунца. Кад зумирам сећање на тај тренутак, Реџ испуњава цео екран. Имао је наочаре од нерђајућег челика, зачешљану косу преко ћеле и чврсто запертлане смеђе оксфордице. Ја испадам из кадра.

Не могу да тврдим да смо нас двоје икад успели да премостимо јаз и постанемо пријатељи, али топлина се осећала од самог почетка.

Кад год бих скокнула до продавнице, Реџ би ме поздравио с прага и почели бисмо да чаврљамо. Наш однос се тако развијао неколико година. Слојеви разговора о одмори-ма, временској прогнози, комшијама, локалној политици, поврћу, Другом светском рату и аутомобилима. Сазнала сам да одувек гласа за конзервативце и да још увек иде сваке среде увече, сам, на балске плесове.

Ретко је причао о својој жени, име јој је Џин ако се добро сећам. Име Џин ми је можда остало у сећању јер се једна академска личност, чији рад волим, зове Џин, а њеног партнера, такође академика, чији рад сам више волела некад него сада, често су помињали на друштвеним мрежама, јер је оптужен за сексуално узнемиравање својих студенткиња.

Како год да се звала, никад нисам заправо видела Рецову жену, чак ни руку да извири иза завесе на њиховим чистим, затвореним прозорима. Било је дана кад сам сумњала да уопште постоји. Дана кад би он рекао да је одвео жену код лекара и показао на ауто који је увек био празан и хладан. У једном од наших разговора сам сазнала да се никада нису венчали, али су живели заједно у истој кући у низу на средини наше улице још од педесетих година прошлог века.

Кад се у дворишту појавила електрична столица за ступнице, знала сам да је мртва. Рец је излетео из куће и гурнуо ми тостер у руке. Рече да има бољи у кући у Чингфорду.

Сећам се да сам тад погледала у небо. Уштиркани зраци сунца пробијали су се кроз облаке. Борила сам се да држим очи отворене у покушају да видим шта је унутар те за-слепљујуће беле магле.

Захвалила сам му и кренула кући, утикач од тостера ми удара у ногу, твоја семена течност ми још увек цури у по-ставу панталона.

Никад раније нисам имала тостер.

Добрих је димензија. Као оне кожне торбе које су некад жене с одређеним манирима држале о лакту, жене које својим мужевима позајмљују подвезице и иду на сахране са шеширићем¹ на глави.

На једној страни тостера су три дугмета у облику пацовских брабоњака. Изнад сваког дугмета, опна црвене пластике обавија малу сијалицу. Ако неку од њих протрљам на тренутак, на ум ми падну псеће брадавице или окидач на *ArmaLight*² полуаутоматској пушци, или онај неартикулисани талас задовољства кад се твој прст приближи мом клиторису.

Изнад сваке сијалице, мало помакнуто у страну, одштампана је по једна реч уздржаним фонтом налик оном који користи ЦИА у својим документима. Заједно, те речи чине сажетак антропоцена: ПОДГРЕЈ ОДМРЗНИ ОТКАЖИ.

Десно од ових дугмади налази се точкић величине аналног сфинктера одрасле особе. Има леђно пераје, најелегантнији аспект целог уређаја, и призива визију плискавице која урања и израња из таласа који се ломе око ње. Уједно је и најзлокобнији аспект. Не зато што је плискавица угинула због двадесет три пластичне кесе у желуцу и

¹ Pillbox hat – мала округла капа без обода, која се носи као модни додатак. Овај стил шешира био је веома популаран средином XX века, често се носи на формалним догађајима укључујући и сахране. – *Прим.ур.*

² ArmaLight или Armalight је америчка инжењерска компанија за производњу малокалибарског оружја, основана раних педесетих година у Холивуду, Калифорнија.

концем од тампона успаничене девојке што је ускочила у море да сакрије овај страни предмет на једини начин ког се сетила, већ зато што точкић контролише температуру.

Температура, као нагли пораст цене хлеба, може да изазове сукобе. Дакако, у Египту, хлеб зову *aysh*, што на арапском значи живот.

Цео тостер је обавијен челиком који је на једној страни запрљан отисцима шапица уплашене мачке. Има и сукњу. Дебелу црну сукњу која скрива ноге уређаја и сложене везе које претварају електричну енергију у топлоту. Сукњу која ми усмерава мисли ка оној старој жени што је седела насупрот нас у аутобусу за Орхиву.

Док је дугачко возило јурило по кривудавом путу Алпухаре, она се презнојавала и нервозно трљала дланове док су јој се желудачна киселина и остаци доручка скупљали у устима. Затим су јој очи овлажиле, рекла је да не може да дише на нос, и ставила је дугачку белу коверту као подлогу испод уста.

Тензија је попустила тек након последње кривине ка граду. Раширила је стопала и испод њене дуге црне сукње провирио је стари верни пас дахћући од врућине.

Рекла је да је имала шест година кад је тореадор Пепе упериио пиштољ у њену мајку и наредио јој да попије рицинусово уље директно из боце. Брз порођај је уследио након агресивног повраћања, док је девојчица посматрала како чворновата мокра маса пада на усахлу улицу прелепог града на врху брда. Рекла је да се још увек сећа мириса мај-

чиног пролива и тишине која се спустила попут тешког сомота кад је цигла продрла у мекану лобању њеног брата.

Из разлога што сваки пут када користим тостер помислим на ту жену и на њену мајку присиљену да пије рицинусово уље, понекад замишљам себе како сам натерана да га попијем. Некад чак замишљам и себе како присиљавам неког да га попије.

Шта би морало да се деси да постанем тако окрутна?

Кад сам те питала да ли знаш да семенке рицинуса садрже отров рицин, рекао си да не знаш. Показала сам ти слику с интернета покушавајући да те уверим у њихову привлачност. Нисам ти рекла да сам већ предузела одређене кораке да их набавим. Тек колико стане у шаку, да их пресипам из длана у длан и промишљам о лепоти отрова.

Њихова светлуцава буболика леђа фино би легла у пепелу у облику чиније, попут изувујане флаше Златног сирупа негде у Скандинавији. Дивим се тежини тог стакла. И кад помислим на све те заборављене године кад је чувала пепео цигаре твог оца док је радио до касно, превлачећи оловку уз лењир од нерђајућег челика који му је 1949. године поклонила тетка.

Лула која ти је остала у најдражем сећању била је од глине, жућкастосива с прегибима што подсећају на лице човека с брадом и шеширом. Весели путник, рекао си с неуобичајеним колебањем, и вероватно Немац. Следеће речи

које си изговорио биле су *Meerschaut*,³ што ме је толико узбудило да сам те замолила да поновиш.

Кожа на лицу ти је смекшала док си се присећао очевих одлазака у дуванџиницу, малену стару продавницу у центру града. Враћао би се кући са четири врећице, у свакој су били различити листови из различитих крајева света. Твој задатак је био да исецкаш листове у хрпу на сточићу за кафу, који је стајао у дневној соби као израз жеље за вечерњим забавама. Иако мислим да никад нису имали ниједну забаву, рекао си са монотонијом у гласу која се чинила прикладном.

Клечећи голих ногу на чупавом тепиху пенастом попут таласа који се обрушавају на корнволске литице, пазио си да редом ишчупаш по један лист из сваке кесице како би коначна мешавина била уравнотежена, пријатна и баш по укусу твог оца. Док су ти прсти обрађивали суву смеђу смесу – према твом опису, помало је личила на осушене рибе наслагане на тацне које су жене, балансирајући носиле на главама уз језеро Волту – понеки комад би принео до носа и удахнуо мирис, будећи у својој машти слику далеког поља где дечак жустро чупа жбунове и убацује у корпу на леђима исте листове које ти држиш у својим неукваљаним рукама у предграђу на реци Мерси.

Било је дана кад си желео да будеш тај дечак. И оних других, кад си желео да будеш астронаут.

³ Meerschaut или сеполит је лагани минерал налик финој глини од које се праве искључиво луле.

Твој пријатељ нам је поклонио млин за бибер. Композитор. Онај што је написао запањујућу оперу о серијском убици некрофилу. Млин за бибер је припадао његовом оцу, који је годинама радио као конобар у Рицу. Дошао је у Лондон 1958. године из једног града ушушканог на рубу планинског венца Монти Латари. Композиторов деда је био обућар који је ишао на посао преко долине пуне цвећа и црних змија. Кад нас је композитор одвео тамо, нагазио си на змију док си трчао низ камене степенице и гледала сам како ти змија репом удара стопало.

Нас троје смо кренули у дугу шетњу, пратећи стрме стазе у брда, све више и више, све док нисмо газили кроз папрат која нам се увукла у грло. Пратила нас је патрола планинских паса, чија су крзна била толико ућебана од блата да од те камуфлаже нисмо ни приметили да чувају овце. Онда су се облаци спустили и почела је падати киша, а ми смо се претварали да знамо куда идемо, али стазе које смо бирали упорно су нестајале, једна за другом, еродирале у ваздух.

Кад више нисмо могли сакрити панику у очима, постали смо страшно уплашени и још изгубљенији. Узео си ми руку и држао је врело и чврсто.

Млин за бибер је попут ручне бомбе направљене да ми стане у шаку. Његово дрвено тело се шири у средини, а из центра месинганог поклопца издиже се елегантна ручка налик сигурносном прекидачу. Уместо да извучеш иглу и преклопиш га, између палца и кажипрста окрећеш дрвено дугме у правцу казаљке на сату, мељући бибер у њему.